

Barrierer for opsporing og håndtering af psykisk vold mod børn og unge – Fokusgrupper med fagpersoner

Hovedresultater

Hovedresultater

I 2019 blev psykisk vold kriminaliseret, men på trods heraf er psykisk vold fortsat underrepræsenteret i både politianmeldelser og domfældelser. Dette står i kontrast til forskning, der peger på, at psykisk vold er en udbredt overgrebsform. Der er derfor behov for mere viden om, hvilke forhold der kan vanskeliggøre, at psykisk vold mod børn og unge opspores og håndteres i praksis.

Denne rapport identificerer barrierer, som fagpersoner på dagtilbuds-, skole- og myndighedsområdet samt i børnehusene oplever i arbejdet med at opspore og håndtere psykisk vold mod børn og unge. Rapporten bidrager dermed med viden om de udfordringer, der kan opstå fra den første bekymring om et barn eller en ung til den videre tværfaglige og tværsektorielle håndtering af sagen.

Undersøgelsen peger samlet på, at fagpersoner kan møde en række barrierer, som kan gøre det vanskeligt at opspore og håndtere psykisk vold i praksis. På tværs af analysen træder følgende gennemgående forhold særligt frem.

- Psykisk vold er vanskelig at omsætte fra definition til opsporing i praksis
- Opsporing af psykisk vold afhænger af, at mønstre bliver synlige over tid
- Opsporing og håndtering af psykisk vold er afhængig af samspillet mellem aktører
- Børns muligheder for at forstå og fortælle om volden har betydning for hele opsporings- og håndteringsforløbet
- Barriererne hænger sammen og kan forstærke hinanden.

Psykisk vold er vanskelig at omsætte fra definition til opsporing i praksis

Selvom fagpersonerne overordnet oplever, at definitionen af psykisk vold beskriver relevante forhold, viser undersøgelsen, at det kan være vanskeligt at omsætte definitionen til vurderinger af konkrete situationer og observationer i praksis. Psykisk vold kommer ofte til udtryk gennem diffuse og indirekte tegn og observationer, der kræver faglig fortolkning. Derudover kan forskellige faglige perspektiver og forståelser skabe variation i vurderingen af, hvornår der er tale om psykisk vold, hvilket kan betyde, at psykisk vold ikke altid tydeliggøres i underretninger eller først identi-

ceres senere i sagsforløbet. Dette kan vanskeliggøre den tidlige opsporing og den videre håndtering.

Opsporing af psykisk vold afhænger af, at mønstre bliver synlige over tid

Psykisk vold identificeres sjældent på baggrund af enkeltstående observationer, men gennem gentagne mønstre, der gradvist bliver synlige over tid. Det betyder, at fagpersoner må sammenholde observationer, udsagn og viden om barnets situation for at kunne vurdere, om der er tale om psykisk vold. Dermed adskiller psykisk vold sig fra andre overgrebsformer, hvor en enkelt hændelse i højere grad kan udgøre grundlag for en bekymring og videre handling.

Samtidig peger undersøgelsen på, at viden om barnet ofte opbygges på tværs af fagpersoner og organisatoriske sammenhænge. Nye oplysninger kan derfor ændre forståelsen af en tidligere bekymring, så den først senere fremstår som psykisk vold. Den tidlige og tværgående karakter af arbejdet betyder således, at psykisk vold ofte først bliver tydelig, når forskellige oplysninger sammenstilles og fortolkes på tværs af fagpersoner og sektorer.

Opsporing og håndtering af psykisk vold er afhængig af samspillet mellem aktører

Opsporing og håndtering af psykisk vold afhænger af samspillet mellem flere aktører på tværs af det samlede system – fra fagpersoner i dagtilbud og skoler til myndighedsområdet, politi og børnehuse. Undersøgelsen peger på, at barriererne ikke alene opstår i de enkelte fagpersoners arbejde, men også i overgange mellem aktører, hvor viden og vurderinger skal bevæge sig på tværs.

Viden om barnet opstår og udvikles i forskellige dele af systemet, hvor fagpersoner gennem deres forskellige roller og kontakt med barnet bidrager med forskellige oplysninger. Det samlede billede af barnets situation opbygges derfor gradvist gennem observationer, underretninger og den videre sagsbehandling. Når bekymringer ikke tydeliggøres, eller når viden ikke deles tilstrækkeligt på tværs, kan det skabe usikkerhed om sagens forståelse og arbejdet med barnet og familien. Samtidig kan hensynet til forældresamarbejdet påvirke, hvordan og hvornår bekymringer formuleres og omsættes til handling.

Børns muligheder for at forstå og fortælle om volden har betydning for hele opsporings- og håndteringsforløbet

Psykisk vold kan være vanskelig for børn og unge at genkende og sætte ord på, fordi de ikke nødvendigvis har et sprog for de handlinger og relationelle mønstre, de oplever, og fordi volden over tid kan fremstå normaliseret. Samtidig kan bekymring for konsekvenserne af at fortælle om volden gøre det vanskeligt for børn og unge at dele deres oplevelser. Dette kan begrænse mulighederne for at afdække og forstå sager om psykisk vold gennem både opsporings- og håndteringsforløbet.

Barriererne hænger sammen og kan forstærke hinanden

Fakta om undersøgelsen

Undersøgelsen er baseret på ni fokusgruppeinterviews med fagpersoner fra dagtilbud, skoler, myndighedsområdet og de danske børnehuse:

- Frontpersonale i daginstitutioner (1)
- Pædagogiske ledere af daginstitutioner (2)
- Skolelærere (1)
- Skoleledere (2)
- Kommunale børne- og ungerådgivere (2)
- Børnehuse (1).

Derudover er der gennemført to enkeltinterviews med ledere af kommunale myndighedsafdelinger på børne- og ungeområdet:

- Ledere af kommunale myndighedsafdelinger (2).

De identificerede barrierer står ikke alene, men hænger ofte sammen og kan forstærke hinanden gennem hele opsporings- og håndteringsprocessen – fra den første bekymring til den tværfaglige og tværsektorielle håndtering af sager om psykisk vold mod børn og unge. Samlet peger analysen på, at usikkerhed i forståelsen af psykisk vold og vanskeligheder ved at omsætte definitionen til praksis, kravet om at identificere gentagne mønstre over tid samt udfordringer i vidensdeling og samarbejde på tværs af aktører til sammen kan gøre opsporing og håndtering af psykisk vold særligt kompleks i praksis.

Hovedresultater: Barrierer for opsporing og håndtering af psykisk vold mod børn og unge

– Fokusgrupper med fagpersoner

VIVE/2026

HR_303212